

Adevăratul Eminescu nu e visătorul dulceag și moale din cele câteva poeme de dragoste învățate pe genunchi la școală. Eminescu nicăieri nu e mai real decât în publicistica sa și în „Doina”. Vă oferim două versiuni ai puțin cunoscute, necenzurate, ale „Doinei”.

Sosit la Iași- 05 iunie 1983- pentru a participa la dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare, Mihai Eminescu citește, la Junimea, poemul „Doina”. Se știe de la Iacob Negruzzi că „Doina” a fost ultima lectură a marelui poet la „Junimea”.

„Doina” este strigătul de durere al poetului pentru soarta neamului său.

Concepută în 1878, după pierderea Basarabiei, a fost definitivată în 1883 la Iași cu prilejul dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare. Iată ce mărturisește Iacob Negruzzi: „La 5 iunie 1883 se făcu în Iași cu mare pompă inaugurarea statuii lui Ștefan cel Mare. Profitând de împrejurarea cu un număr mare de membri ai societății literare, printre care și Eminescu.

În acea seară Eminescu ne citi cunoscuta sa „Doină”. Efectul acestor versuri pesimiste: un tunet de aplauze izbucni la sfârșitul citirii. Această citire a fost cea de pe urmă a lui Eminescu la „Junimea”, un cântec de lebedă al poetului”. Definitivarea poeziei „Doina” a fost făcută în primăvara anului 1883, când Eminescu, ca trimis oficial al ziarului „Timpul” din București, a mers la Iași unde se dezvelea Monumentul ecvestru al lui Ștefan cel Mare, în fața Palatului Domnesc, astăzi Palatul Culturii, operă a sculptorului francez Emanuel Frémiet (cel care realizase și statuia lui Mihai Viteazul, inaugurată în 1876 în fața clădirii Universității din București). Ar fi vrut să citească poezia în fața mulțimii adunate la dezvelire, dar în ultimul moment s-a răzgândit, preferând să meargă cu Creangă, și probabil și alți câțiva prieteni, la „Bolta Rece”, la un pahar de vin. Totuși, seara, la o adunare ad-hoc al „Junimii” ieșene, Eminescu citește poezia „Doina”. „Efectul acestor versuri pesimiste care contrastau așa de mult cu toate celelalte ode ce se compuseseră cu ocaziunea acelei strălucite serbări fu adânc, indescriptibil. În contra obiceiului Junimii, căreia nu-i plăcea să-și manifeste entuziasmul, pentru întâia dată de 20 de ani de când există societatea, un tunet de aplauze izbucni la sfârșitul cetirii și mai mulți dintre numeroșii membri prezenți îmbrățișează pe poet.”, spunea Iacob Negruzzi, amfitrionul serii literare. Poezia a apărut ulterior, pentru prima dată, la 1 iulie, în revista „Convorbiri literare”. „Doina” nu este numai o capodoperă, dar și „cântecul năzuințelor noastre eterne: e cea mai categorică evanghelie politică a românismului”. Aceste cuvinte de neuitat au fost rostite de Octavian Goga la dezvelirea unui monument Eminescu. Poezia „Doina” de Mihai Eminescu a fost, încă de la nașterea ei, una dintre poeziile cele mai discutate și controversate, având acces liber la circulație sau fiind interzisă, în funcție de interesele politice și de tipurile de dictaturi ce s-au succedat la conducerea țării. Uneori s-a constatat că și în momentele de libertate „supremă” a apărut „libertatea” de a critica și de a o pune „la index”, pe motiv că „nu e acum momentul”, „surescită spiritele naționaliștilor”, „incită la xenofobie” etc. Cred că ceva asemănător trăim și

astăzi, „Doina” fiind adoptată fără rezerve de patrioții luminați „pentru lirismul ei ardent și sarcastic” (acad. Eugen Simion), și deopotrivă respinsă, pe față sau tăcit de oficiali, pentru „naționalismul exacerbat”. „Toate-s vechi și nouă toate”, ar spune Mihai Eminescu. Același reputat eminescolog, Perpessicius, este de părere că poezia „Doina” ar avea perioada de incubatie cu 5 ani mai devreme de când a fost publicată, prin 1878-1879, și ar fi continuarea poeziei „La arme” (publicată postum), „scrisă odată cu pierderea Basarabiei, după tratatul de la Berlin, din 1878” (după alți cercetători poezia „La arme” este din perioada vieneză!), și că poezia „Doina”, ar trebui citită (pentru înțelegerea contextului în care a fost scrisă) în tandem cu articolele lui Eminescu, din „Timpul”, referitor la Basarabia și Bucovina. Totuși, poezia este ceva mai mult! Viziunea de ansamblu a poetului, dar și a poeziei, reiese și din versurile „Din Sătmăr pân` în Săcele” și „Dela Turnu`n Dorohoi ,, adică și pe axa Nord-Sud și nu numai pe cea Est-Vest („Dela` Nistru pân la Tisa..”), știind câtă compasiune avea Eminescu și pentru românii subjugăți din Imperiul Austro-Ungar. Este, așadar, chiar o viziune a trecutului și o proiectare a viitorului nu prea îndepărtat, când spațiile celor două axe vor crea împreună „România Mare”, parte a Daciei străvechi, a lui Decebal și Burebista! Într-o altă variantă sunt amintite și alte două localități din „România de peste munți, Ardealul!”, aflate în „mâini străine”: „Din Brașov pân` la Arad/ Și-au făcut dușmanii vad”. S-a făcut închisoare pentru „Doina” lui Mihai Eminescu pe vremea comuniștilor.

Doina exprimă durerea pe care Eminescu o avea față de colonizarea cu străini a pământurilor românești, care se desfășura în paralel cu persecutarea sistematică – religioasă, culturală, economică, politică, administrativă și militară – a românilor. Preluarea conducerii politice, administrative, economice și militare a României de către străini era încă în vremea lui Eminescu o realitate, pe care acesta o denunța fără ocolișuri, în ciuda încercărilor oficiale de mascare.

Se pare că de la această poezie i s-au tras vieții lui Mihai Eminescu toate relele ulterioare: primele semne ale bolii, „liniștirea” lui gazetărească, tratamentul îndelungat și neadecvat și, în final, regretata sa trecere prea timpurie, prea nedreaptă, în ...Veșnicie.

Poezia Doina marchează momentul în care eliminarea politică a lui Mihai Eminescu a devenit iminentă.

Va fi arestat abuziv și internat forțat, fără niciun temei legal sau medical, într-un ospiciu psihiatric destinat dizidenților.

Cea mai blândă formă a denigrării acestui mare român este închiderea lui în sintagme precum „poet nebun” sau „geniu nebun”, prin care toată opera sa științifică – în primul rând cea istorică, etnologică și politică – este aruncată la gunoi.

Acum observăm că, după scurgerea atâtor amar de ani de la apariția poeziei Doina, situația pare să fi rămas exact aceeași.

Și astăzi Eroii și Sfinții ne sunt batjocoriți public. Și astăzi numeroși așa ziși ”progresiști” (pe atunci Partidul Liberal, astăzi o gamă largă de politicieni și jurnaliști la care s-au adăugat neomarxiștii din UR) îi denigreză sau în cel mai bun caz îi folosește electoral.

Și astăzi pământurile românești sunt colonizate masiv cu străini.

De la Nistru pân' la Tisa există ținuturi întregi în care Românii au devenit o minoritate, deseori o minoritate în pragul dispariției (precum în Vestul Crișanei sau Banatului, în Nordul Maramureșului, în Harghita și Covasna, în Sudul Basarabiei etc.).

Și astăzi Codrul, frate cu Românul, este ras – ce-i drept, cu drujbele sau cu utilaje masive, nu cu securea.

Această imagine cumplită a unei persecuții anti-românești sistematice îl cutremura, acum peste un secol și pe marele scriitor francez Jules Verne, care prevestea, cu durere și neputință, dispariția acestei „ramuri a Romanității” sub apăsarea genocidară a ungarilor, austriecilor, rușilor, germanilor etc.

Și totuși, Românul nu piere!

Destinați dispariției de fanatismul rasist al vecinilor apropiați și îndepărtați, rămânem, dăinuim și ctitorim, noi poezii, noi cântece, noi opere literare, noi picturi, noi sculpturi.

<https://mihaiandrealdea.org/2019/11/06/doina-de-mihai-eminescu/>

Doina

De la Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.

Din Hotin și pân' la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;

Din Boian la Vatra Dornii
Au umplut omida cornii
Și străinul te tot paște,
De nu te mai poți cunoaște.

Sus la munte, jos la vale
Și-au făcut dușmanii cale;

Din Sătmar până 'n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul,
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se
ndeamnă,

Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.

De la Turnu 'n Dorohoiu
Curg dușmanii în puhoiu
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Sboară paserile toate
De neagra străinătate.

Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Își desbracă țara sânul,
Codrul – frate cu Românul
De secure se tot pleacă
Și isvoarele îi seacă
sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!

Ștefane, Maria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În sama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea ntreagă,
Doar s-a 'ndura Dumnezeu
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te 'nalță din mormânt
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.

De-i suna din corn odată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de doua ori
Îți vin codri 'n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară,
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

Cine ne-au adus Jidanii
Nu mai vază zi cu anii
Ci să-i scoată ochii corbii
Să rămâe 'n drum cu orbii
Cine ne-au adus pe Greci
N'ar mai putrezi în veci
Cine ne-au adus Muscalii
Prăpădi-l-ar focul jalei
Să-l arza să-l dogorească
Neamul să i-l prăpădească!
Cine ține cu străinii
Mânca-i-ar inima câinii
Mânca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!

Doina*

De la Nistru pân'la Tisa
Tot românul plânsu-mi-s-a
Ca nu mai poate străbate
De-atâta singurătate;
Din Hotin și pân'la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Calea noastră ne-o ațin
Și Muscalii și Calmucii
Și nici Nistrul nu-i înneacă
Săracă țară, săracă!
Din Boian la Cornu Luncii
Jidovește'nvață pruncii
Și sub mâna de jidan
Sunt românii lui Ștefan.
Vai de biet român săracu
Că-ndărăt tot dă ca racul
Fără tihnă-i masa lui
Și-i străin în țara lui.
Din Brașov pân'la Abrud
Vai ce văd și ce aud
Stăpânind ungurul crud.
Iar din Olt pană la Criș
Nu mai este luminiș
De greul suspinelor
De umbra străinilor,
De nu mai știi ce te-ai face
Sărace, român, sărace!
De la Tumu-n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s-așează pela noi;
Și cum vin cu drum de fier
Toate cântecele pier
Zboară paserile toate
De neagra singurătate
Numai umbra spinului
La ușa creștinului
Codrul geme și se pleacă
Și izvoarele îi seacă
Săraca, țară, săraca!
Cine ne-a adus jidanii
Nu mai vază zi cu anii
Și să-i scoată ochii corbii
Să rămâie-n drum ca orbii
Cine ne-a adus pe greci
N-ar mai putrezi în veci
Cine ne-au adus Muscalii
Prăpădi-l-ar focul jalei
Să-l arză, să-l dogorească
Neamul să i-l prăpădească,
Iar cine mi-a fost mișel
Seca-i-ar inima-n el,
Cum dușmanii mi te seacă
Săraca, țară, săraca!

Ștefane, Maria Ta,
Lasă Putna, nu mai sta,
Lasă Arhimandritului
Toată grija schitului
Iară grila gropilor
Dă-o-n seama popilor
La metanii să tot bată,
Ziua toată, noaptea toată,
Să se-ndure Dumnezeu
Că să-ți mântui neamul tău...
Tu te-nalță din mormânt
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând
Adunându-ți flamurile
Să se mire neamurile;
De-i suna din corn odată
Ai s-aduni Moldova toată
De-i suna de doua ori
Vin și codrii-n ajutor;
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Dați în seama ciorilor
Ș-a spânzurătorilor.

Ștefane, Maria Ta,
Lasă Putna, nu mai sta
Că te-așteaptă litvele
Să le zboare tigvele
Să le spui motivele
Pe câți pari, pe câți fuștei
Căpățâni de grecotei
Grecoteii și străinii
Mânca-le-ar inima câinii
Mânca-le-ar țara pustia
Și neamul nemernicia
Cum te pradă, cum te seacă
Săraca, țară, săraca!

*O altă variantă a ,Doinei', extrem de puțin cunoscută astăzi o găsim în cartea „*Mihai Eminescu – poezii tipărite în timpul vieții*”, vol. III, note și variante, ediție critică îngrijită de Perpessicius cu reproduceri după manuscrise, Editura Fundației Regale, București, 1944.

<https://youtu.be/riHD012wEVU>

<https://youtu.be/n1QekfRruvA>